

KASE

КАСЕ-ДЕГІ ФЬЮЧЕРСТЕР

МАЗМҰНЫ:

Фьючерстерге қатысты негізгі ұғымдар.....	3
Фьючерстерді кім пайдаланады?.....	7
Фьючерстердің негізгі параметрлері.....	7
KASE-де фьючерстер саудасына қол жеткізу.....	11
Практикалық мысалдар және негізгі стратегиялар.....	13
Фьючерстік саудаға байланысты тәуекелдер.....	19
Фьючерстер нарығын реттеу.....	21
Қорытынды.....	22
Байланыс	
Жауапкершілікті шектеу	

ҚҰРМЕТТІ ОҚЫРМАН!

Бұл брошюрада Сіз Қазақстан қор биржасы (KASE) қандай жаңа сауда мүмкіндіктерін ұсынатыны, атап айтқанда, KASE-де фьючерстерді қалай саудалау керектігі және ол үшін нені білу керектігі туралы пайдалы ақпаратты таба аласыз.

О! белгісімен мәтінде материалмен танысу үшін қажетті маңызды анықтамалар көрсетіледі.

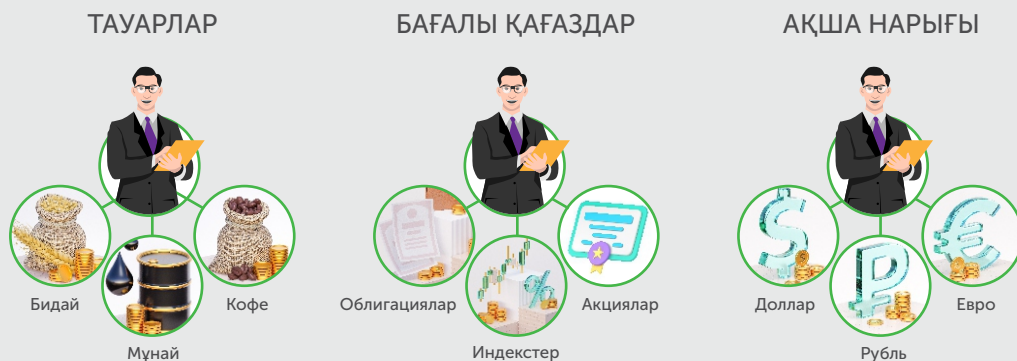
П! белгісімен мысалдар көрсетіледі.

Фьючерстерге қатысты негізгі ұғымдар

Қазақстан қор биржасы фьючерстер сияқты туынды қаржы құралдарымен сауда-саттық жасауға мүмкіндік береді.

О! **Фьючерстер (фьючерстік келісімшарт, мәміле, келісім)** — болашақта белгілі бір күні (орындалу немесе экспирация күні) белгілі бір бағамен (келісімшарт бағасы) қандай да бір активті (базалық активті) сатып алуға немесе сатуға арналған биржалық нарықтың стандартталған келісімшарты.

Бұл келісімшарттың негізінде әртүрлі базалық активтер болуы мүмкін: бағалы қағаздар, тауарлар, валюта, банктік депозиттер, қор индекстері және т. б. Элемдік тәжірибеде әртүрлі **базалық активтерге** фьючерстер бар:

KASE-де келесі базалық активтерге фьючерстермен сауда-саттық жүргізуге болады:

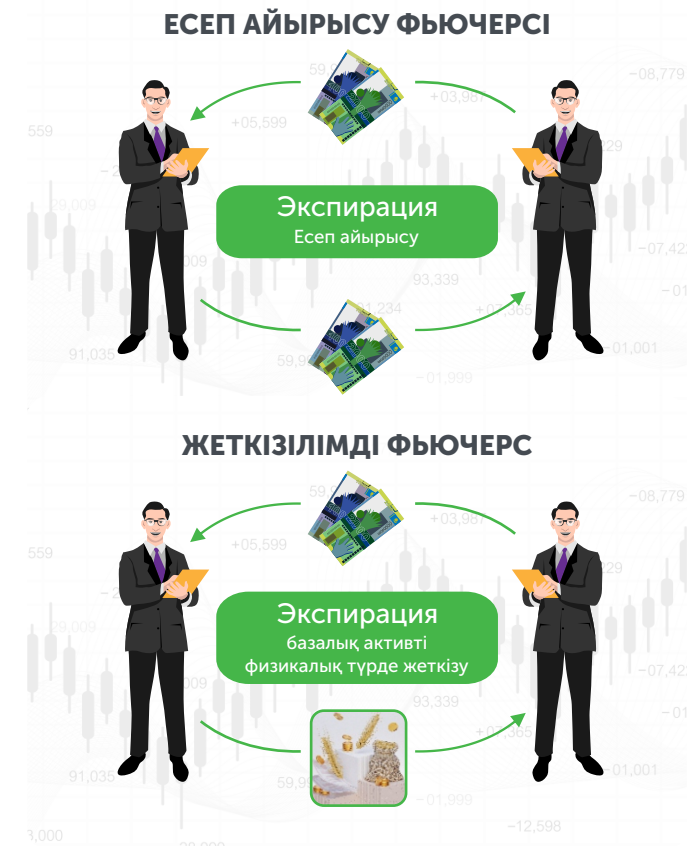
- ▶ Ресей рублінің теңгеге бағамына
- ▶ АҚШ долларының теңгеге бағамына
- ▶ KASE Индексіне
- ▶ «Қазақстан Халық жинақ банкі» АҚ жай акцияларына
- ▶ «Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ жай акцияларына

Сұраныс туындаған сайын KASE фьючерстерінің желісі кеңейтілетін болады.

О! **Фьючерстер мынадай болады:**

Нәтижесінде фьючерстік келісімшарт мерзімнің соңында **базалық актив** физикалық түрде жеткізілетін, **жеткізілімді фьючерс**

Нәтижесінде тараптар базалық активті жеткізбейтін, бірақ келісімшартта көрсетілген баға (келісімшарт бағасы) мен **базалық активтің** нарықтық бағасы арасындағы **айырмашылықты** орындалған күні **төлейтін, есеп айырысу фьючерсі.**

KASE барлық фьючерстер **есеп айырысу фьючерстері** болып табылады.

Осылайша, KASE-де фьючерстермен сауда жасау арқылы Сіздер бағаның ауытқуынан туындайтын тәуекелдерді хеджирлеуіңізге (төмендетуге) болады, бұл кірістер мен шығындарды орташа және ұзақ мерзімді жоспарлау кезінде өте пайдалы болуы мүмкін.

Фьючерстер туралы тағы не білуіңіз керек?

1) Көптеген қызықты базалық активті сатып алуға жеткілікті ресурстары жоқ инвесторлар үшін фьючерстер **"левередж"** әсерін қолдануға мүмкіндік береді, осылайша әлеуетті кіріс мөлшерін бірнеше есе арттырады.

ЛЕВЕРЕДЖ

Бұл әсер Сіздің шотыңыздағыдан үлкен сомаға мәмілелер жасауға мүмкіндік береді.

2) Мәміле жасалған кезде активтің толық құнын төлеудің қажеті жоқ – тек **кепілдік қамтамасыз ету** жеткілікті.

О! Кепілдік қамтамасыз ету (бастапқы маржа) — бұл фьючерстік позицияны ашқан кезде биржада бұғатталған ақшалай кепіл.

Позиция жабылған кезде кепілдік сомасы құлыптан босатылады. Кепілдік сомасы келісімшарт құнының белгілі бір пайызы ретінде есептеледі.

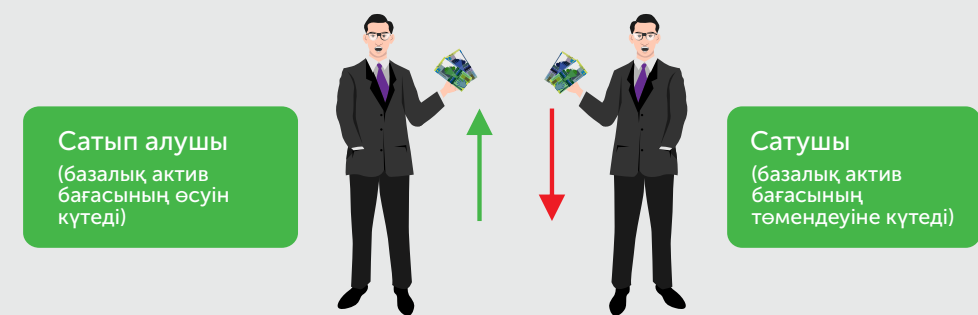
3) Егер шотта қалған кепілдік сомасының шамасы белгілі бір мәннен аз болған жағдайда, инвестор маржин-колл алады.

О! Маржин-колл (margin call) — кепілдік қамтамасыз етудің шамасы талап етілетін деңгейге оралуы үшін, шотты толтыру талабы.

Бұл шама, мысалы, бастапқы кепілдіктің жартысын құрауы мүмкін. Егер маржин-коллдан кейін инвестор ақша салмаса, онда оның осы келісімшарт бойынша жайғасымы, ол үшін шығынмен, мәжбүрлі түрде жабылады.

4) Фьючерстер нарығында екі жайғасымды алуға болады – ұзын және қысқа.

О! Ұзын жайғасым фьючерстік келісімшартты сатып алу нәтижесінде пайда болады және ұзақ жайғасым иесі фьючерстің аяқталу күнінде (жеткізу күні) базалық активті сатып алуға* міндетті

О! Қысқа жайғасым фьючерстік келісімшартты сату нәтижесінде пайда болады, қысқа позиция иесі фьючерстің аяқталу күнінде базалық активті сатуға* міндетті

* есеп айырысу фьючерстері жағдайында жайғасым құнының және базалық актив құнының айырмашылығына қарай міндеттемелер/ талаптар есептеледі.

5) Маңыздысы, Сіз Биржа жайғасымды автоматты түрде жабатын фьючерстік экспирация күнін күтіп қана қоймай, сонымен қатар сол мөлшерде қарсы жайғасымды ашу арқылы жайғасымды жаба аласыз.

П! Айталық, Инвестор "А" компаниясының акциялары шамадан тыс сатып алынды, бұл активтің ағымдағы бағасы көтерілді және ол жақында төмендейді деп санайды, оған қысқа жайғасымды ұстанудың мәнісі бар.

Сондықтан ол "А" компаниясының 1000 акциясы бар фьючерстік келісімшартты сатады. Келісімшартты сату кезіндегі акция бағасы – 180 теңге.

Жайғасымды ашу үшін инвесторға 180000 теңге төлеудің қажеті жоқ, кепілдік қамтамасыз етуді 10 %, яғни 18000 теңге төлеу жеткілікті.

Егер инвестордың үміттері ақталып, акция құны экспирация күніне 170 теңгеге дейін төмендеген жағдайда, инвестор 10000 теңге (180000 – 170000) мөлшерінде пайда алады, бұл КҚ сомасының шамамен 55% құрайды.

Осы фьючерстің бірнеше келісімшарттарын (қысқа позиция) сату арқылы Инвестор базалық активі ("А" компаниясының акциялары) жоқ, өзінің инвестициялық идеясын белгіленген бастапқы маржаға байланысты мөлшердегі леввередж әсеріне аз қаражат жұмсау арқылы жүзеге асыра алады.

Нәтижесінде, "А" компаниясы акцияларының құны төмендеген жағдайда Инвестор фьючерстің экспирациясы күні немесе осы күнді күтпей-ақ, кері бағытта мәміле жасау арқылы кіріс алады.

Осы және басқа да көптеген ерекшеліктер фьючерстерді инвесторлар үшін қызықты құралға айналдырады, қолданылатын инвестициялық стратегияларды әртараптандыруға және дұрыс пайдаланылған кезде кірісті барынша арттыруға мүмкіндік береді.

Фьючерсті кім пайдаланады?

- ▶ Қаржы нарығының кәсіби қатысушылары-банктер, брокерлер және т. б., олар нарықтағы тиімсіздікті нарықтағы ағымдағы құны объективтіден өзгеше қаржы құралдарын іздеу арқылы өз пайдасын арттыру үшін пайдалана алады.
- ▶ Қаржы нарығының кәсіби қатысушылары – капиталдың үлкен көлемін тартудың қажеттілігінсіз портфельдің кірістілігін арттыру мақсатында туынды құралдарды сатып алу/сату мәмілелері есебінен активтер портфелін хеджирлеуді және/немесе белгілі бір тәуекелдерді (валюталық жайғасымдар, бағалы қағаздар, индекстер және т. б.) қабылдауды қамтамасыз ететін активтерді басқарушылар.
- ▶ Нарықтардың қозғалысы туралы өз үміттеріне сүйене отырып, алыпсатарлық позицияларды ашу арқылы максималды пайда табуға тырысатын кәсіби емес нарық қатысушылары.
- ▶ Өз қызметінде тауарлар мен қызметтерді сатып алу/сату бойынша ұзақ мерзімді және орта мерзімді валюталық келісімшарттарды пайдаланатын компаниялар – фьючерстерді пайдалану есебінен болашақта кез келген мерзімге шетел валютасын сатуды және сатып алуды жоспарлай алатын, хеджирлейтін, яғни келісімшарттардың валюта бағамдарының өзгеру тәуекелдерін азайтатын немесе жоя алатын шикізат ресурстарын, тауарларды және т. б. экспорттаушылар мен импорттаушылар.

Фьючерстердің негізгі параметрлері

Спецификация

Фьючерстік сауданы бастау үшін Биржа фьючерстің спецификациясын бекіту арқылы келісімшарттың негізгі шарттарын біріктіреді, яғни стандарттайды:

- ▶ Тауардың құны
- ▶ Саны мен айналымының нарықтық шарттары
- ▶ Тауар түрі

- ▶ Базистік саны және одан ауытқу үшін қосымша ақы мөлшері
- ▶ Тауар партиясының мөлшері
- ▶ Жеткізу шарттары мен мерзімдері
- ▶ Төлем нысаны
- ▶ Келісімшарт талаптарын бұзғаны үшін санкциялар және т. б.

Биржаның сайтында <https://kase.kz/ru/futures/> Сіз саудаланатын фьючерстік келісімшарттардың негізгі шарттары бекітілген фьючерстердің бекітілген сипаттамаларын таба аласыз.

Әр базалық актив үшін әр түрлі экспирация күндері бар бірнеше фьючерстер болуы мүмкін (фьючерстік сауда-саттықтың соңғы күні).

Жақын арада орындалатын фьючерстік келісімшарттың айналысы аяқталғаннан кейін осындай келісімшартты орындаудың неғұрлым ұзақ мерзімімен сауда-саттық ашылады.

Осылайша, сауда-саттық үшін әр тоқсан сайын орындалатын фьючерстер бар.

Фьючерстердің жалпы сипаттамалары мен параметрлері:

Қаржы құралы	Коды	Базалық актив	Лот	Өтінімде келісімшарт бағасын көрсету тәртібі	Бағаның минималды өзгеруі, теңге
USD / KZT курсына фьючерстер	US	АҚШ долларының теңгеге бағамы	1000 USD	бір АҚШ доллары үшін теңгемен	0,01
RUB/KZT курсына фьючерстер	RU	рубль бағамы теңгеге	1000 RUB	в тенге за один	0,01
KASE индексіне фьючерстер	KX	KASE индексі	бір тармақ	бір рубль үшін теңгемен	0.01 пункта
"Қазақстан Халық жинақ банкі" АҚ жай акцияларына Фьючерс	HSBK	"Қазақстан Халық банкі" АҚ жай акциялары	100 дана	KASE Индексінің тармағы үшін теңгемен	0,01
"Қазатомөнеркәсіп" ҰАК " АҚ жай акцияларына Фьючерс	KZAP	"Қазатомөнеркәсіп" ҰАК " АҚ жай акциялары	1 дана	бір лот үшін теңгемен	0,01

KASE мерзімді нарығындағы кепілдік қамтамасыз ету нарықтық және пайыздық тәуекел сомасынан тұрады.

Биржа Нарықтық және пайыздық тәуекелдер мөлшерлемесінің көлемін белгілейді және мерзімді

Қаржы құралы	Лот	Нарықтық тәуекел мөлшерлемесі %	Тәуекел % мөлшерлемесі %-бен	Фьючерстің теңгемен бағасы	Бір келісімшарттың құны теңгемен
USD/KZT (US) курсына фьючерстер	1000 USD	9	3	477,98	477 980
RUB/KZT бағамына фьючерс (RU)	1000 RUB	15	3	7,85	7 850
KASE индексіне фьючерс (KX)	Бір тармақ	12	3	3 028,59	3 028,59
"Қазақстан Халық жинақ банкі" АҚ жай акцияларына фьючерс (HSBK)	100 дана	24	3	112,76	11 276
"Қазатомөнеркәсіп" ҰАК " АҚ жай акцияларына Фьючерс (KZAP)	1 дана	27	3	13 747,51	13 747,51

негізде қайта қарайды.

Нарықтық тәуекел үшін бұл әдетте тоқсан сайын немесе базалық активтер фьючерстер бағасының күнделікті ауытқуларының шамасына негізделген нарық жағдайының өзгеруіне байланысты болады.

Пайыздық тәуекел үшін ставкаларды қайта есептеу күн сайын нарықтық пайыздық ставкалардың жиынтығы және фьючерстің экспирациясына дейінгі мерзімдер негізінде жүргізіледі.

Кепілдік қамтамасыз ету күн сайын қайта есептеледі.

Сауда-саттық күнінің нәтижелері бойынша клиринг кезінде Биржа әрбір ашық жайғасымды қайта бағалауды жүзеге асырады.

Бұл нені білдіреді?

Биржа қатысушылардың барлық мәмілелері бойынша қайта есеп айырысуды жүргізеді, тараптардың шоттары бойынша ақшаны ағымдағы есеп айырысу бағасы мен алдыңғы есеп айырысу бағасының айырмасы ретінде есептелген түрлендірілмелі маржа сомасында есептен шығарады және есептейді (немесе мәміле сол сауда-саттық күні жасалған болса, келісімшарт бағасы).

Тиісінше, егер сауда-саттық күнінің нәтижелері бойынша есептік баға келісімшарт бағасынан (алдыңғы бағалау) асып кетсе, ұзақ жайғасым бойынша айырма сомасы оң болады және инвестордың шотына есепке алынады, әйтпесе айырма теріс болады.

Фьючерстің сатушысы үшін (қысқа жайғасым) жағдай тиімдірек болады есеп айырысу бағасы келісімшарт бағасынан төмен болған кезде, оның шотына ТҮРЛЕНДІРІЛМЕЛІ МАРЖА айырмасы аударылады.

KASE-де есепке алу/есептен шығару сомасына ашық жайғасым бойынша кепілдік қамтамасыз ету мөлшерінің өзгеруі де әсер етеді.

О! Есеп айырысу бағасы — бұл сауда-саттық сессиясының қорытындылары бойынша Биржа анықтаған әдістемеге сәйкес есептелетін баға.

О! Сауда-саттық қорытындылары бойынша есептелген сома түрлендірілмелі (ауыспалы) маржа деп аталады.

П! Мысалы, Сіз А компаниясының акцияларына фьючерсті 15 000 теңге (келісімшарт бағасы) бағасымен сатып алдыңыз. Сауда-саттық күнінің нәтижелері бойынша фьючерстің құны 18 000 теңге (есеп айырысу бағасы), сондықтан KASE түрлендірілмелі маржаны есептеп, шотыңызға: 18 000 – 15 000 = 3 000 теңге аударарды.

Нарықтық бағалардың ауытқуы нарықтың қозғалысы жайғасымға қарама-қарсы бағытта болатын жағдайға әкелуі мүмкін. Мұндай жағдайда түрлендірілмелі маржаны есептен шығару нәтижесінде кепілдік қамтамасыз етудің жетіспеушілігі пайда болуы мүмкін, оны инвестор сауда-саттық күнінің нәтижелері бойынша жабуы тиіс (margin call).

Мұндай маржа талаптарын уақтылы жабу үшін инвесторлар, әдетте, бағаның уақытша ауытқуы жағдайында да жайғасымның ашық болуын қамтамасыз ету үшін кепілдік қамтамасыз етудің 25-50% мөлшерінде белгілі бір бос қаражат қорын ұстайды.

Қамтамасыз етудің жеткіліктілігін бақылау мақсатында брокерлер әдетте осы немесе басқа құрал бойынша бастапқы маржа мөлшерінен сәл артық мөлшерде қаражаттың болуы бойынша талаптар қояды.

KASE-де фьючерстер сауда-саттығын қол жеткізу

Кез келген заңды және жеке тұлға брокердің клиенті ретінде мерзімді нарықтағы сауда-саттыққа қатыса алады.

Фьючерстер нарығына қол жеткізудің барлық процесі үш қадамға бөлінеді.

БІРІНШІ ҚАДАМ- ЛИЦЕНЗИЯЛАНҒАН БРОКЕРДІ ТАҢДАУ.

Сізге мерзімді нарықта операциялар жүргізетін брокерді таңдау қажет болады.

Ол үшін KASE сайтында ұсынылған тізімнен кез келген ұйыммен брокерлік қызмет көрсету шартын жасасу қажет:

<https://kase.kz/kz/membership/>

және деривативтер секциясының қазіргі мүшесі болып табылатын, содан кейін брокер Сіздің атыңызға шот ашады.

НАЗАР АУДАРЫҢЫЗ! Жалған брокерлердің алаяқтық әрекеттерін болдырмау үшін әрқашан брокер туралы ақпаратты және оның реттеуші лицензиясы бар-жоғын қайта тексеріңіз.

Телефондарға өзіңіз қоңырау шалыңыз, түсініксіз сілтемелерге өтпеңіз және жарнамалардан мобильді қосымшаларды тексерусіз орнатуға асықпаңыз.

Егер брокердің шоты әлдеқашан ашылған болса, фьючерстік сауда-саттыққа қашан және қалай өтініш беруге болатынын брокерден білу керек.

ЕКІНШІ ҚАДАМ – ШОТТЫ ТОЛЫҚТЫРУ.

Мерзімді нарықта сауда-саттық жасау үшін брокер Сізге ашатын шотқа ақша аудару қажет. Бұл KASE кепілдік қамтамасыз ету ретінде пайдаланатын қаражат қорын құру үшін қажет.

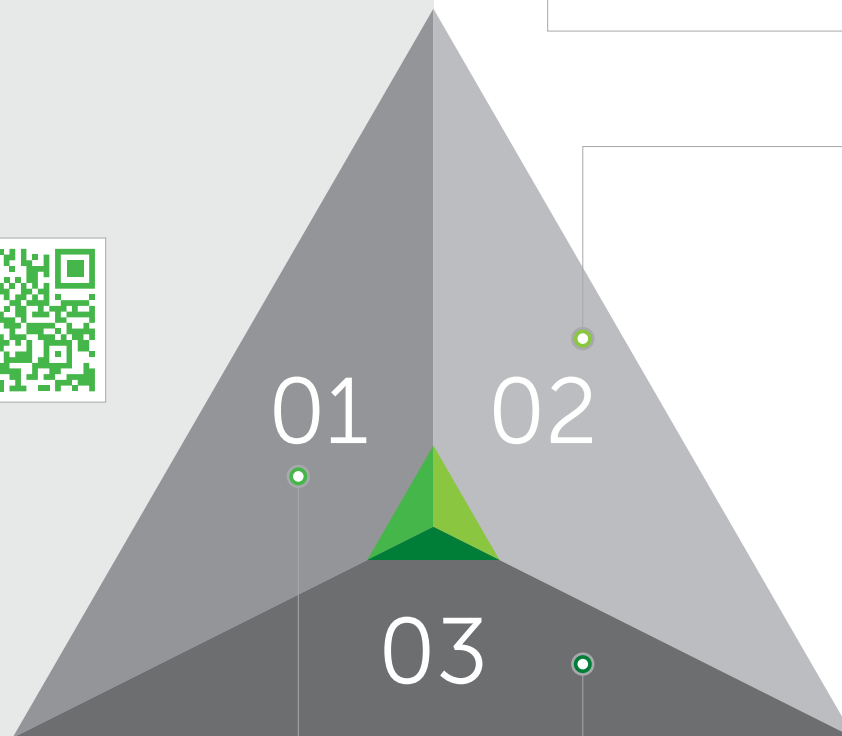
Жайғасымды одан әрі ашу үшін қажетті ақшалай қаражаттың минималды мөлшері келісімшарт бағасының %-бен есептелетін кепілдік қамтамасыз ету мөлшеріне тең.

ҮШІНШІ ҚАДАМ – БРОКЕРГЕ САТЫП АЛУҒА/ САТУҒА ӨТІНІМ БЕРУ

Мәмілелерді брокер Сізден алынған клиенттік тапсырыстар негізінде Биржада жасайды. Брокер Сізге клиенттік тапсырыстарды, бұйрықтарды және басқа да бұйрықтарды қандай нысанда қабылдайтынын айтады.

Қағаз тасығышта, баламалы байланыс құралдарымен, сондай-ақ электрондық құжат нысанында немесе өзге де электрондық-цифрлық нысанда беру тәсілдері мүмкін.

Фьючерстермен мәміле жасау сауда-саттық сессиясы барысында сағат 10:00-ден 17:30-ға дейін (Астана қа. уақыты бойынша) жүзеге асырылады.

Практикалық мысалдар және негізгі стратегиялар

Бұған дейін біз KASE-де фьючерстермен сауда-саттық жасау үшін зерделеу қажет негізгі параметрлерді қарастырдық. Осындай құралдарды қолданудың практикалық мысалдарын толығырақ қарастырайық.

1 мысал.

Қаржы құралы – "Қазатомөнеркәсіп" ҰАК" АҚ (KZAR) жай акцияларына

KZAR-7.22 фьючерсі;

Экспирация күні – 21.07.2022;

Мәміленің күні мен уақыты – 08.07.2022, 11:30;

Келісім-шарттың құны – бір фьючерстік келісім-шартқа 11 825,51

1-тарап. Қысқа жайғасымды ашу. Фьючерстің сатушысы қысқа жайғасымды ашады, болашақта осы фьючерстің базалық активінің бағасының төмендеу қаупін хеджирлейді. Кепілдік қамтамасыз ету мөлшері (бұғатталатын сома) - 3 121,38 теңге.

2-тарап. Ұзын жайғасымды ашу. Сатып алушы базалық актив бағасының өсуіне үміттеніп ұзын жайғасымды ашты. Кепілдік қамтамасыз ету мөлшері (бұғатталатын сома) – 3 114,22 теңге.

Кепілдік сомасы Тараптар арасында әр түрлі екенін ескеріңіз. Себебі ұзақ және қысқа жайғасым бойынша пайыздық тәуекел әр түрлі ескеріледі.

Екі инвестор да 21.07.2022 ж. экспирация күніне дейін жайғасымды ұстайды. Биржа KZAR-7.22 фьючерстері бойынша ашылған мәмілелер бойынша 13 415,61 теңге есептесу бағасымен жайғасымдарды жабады. Осылайша, келісімшарттың бағасы экспирация күніндегі болжамды бағадан төмен.

Бұл жағдайда:

1 тарап. Фьючерстерді сатушы хеджирлеу мақсатына жетеді, өйткені базалық активке ие бола отырып, оны жоғары бағамен сата алады және қысқа мерзімді сақтау шығындарын өтей алады.

2 тарап. Фьючерсті сатып алушы инвестициялық мақсатқа жетеді, бағаның өсуін болжай отырып, кіріс алады.

1 Тарапты білдіретін инвесторда 13 және 21 шілдеде маржин-колл пайда болады. Сондай-ақ, экспирация күніне соңғы есептесу бағаның 13 415,61 теңге мәніне дейін өсуіне байланысты теріс жайғасым қалыптасады, бұл қорытынды нәтижеге әсер етеді.

Нәтижесінде осы жайғасым бойынша кірістің жалпы төмендеуі 1 590,1 теңгеге тең теріс мөлшерде қалыптасты (ашылу күніне келісімшарт бағасы мен экспирация күніне есептесу бағасы арасындағы айырма), сондай-ақ қамтамасыз етуді қолдауға арналған шығыстар талап етілді.

Біздің мысалда инвестор KASE талабы бойынша шотқа маржин-колл мәніне тең соманы енгізеді, осылайша келесі күннің басында оның шотының балансы нөлге айналады.

Бұл мысалды егжей-тегжейлі талдайық:

1 Тарап шотының қозғалысы 1 (KZT-мен)

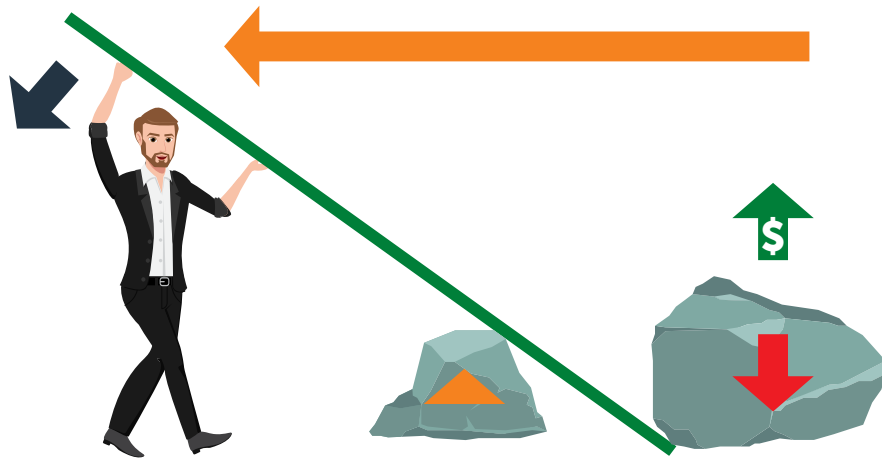
Күн	Күннің басындағы бос қалдық	Келісімшарт бағасы	Түрл.маржа	Бастапқы маржа	Пайыздық тәуекел	КҚ	Бастапқы маржаның мәнін өзгерту	Маржа шотындағы бос қалдық	Маржин-коллды толықтыру
08.07.2022 09:00 ақша салды	3 500								
08.07.2022 11:30 сатты	3 500	11 825,51							
08.07.2022	307,11	11 498,38	327,13	3 104,56	16,81	3 121,38	71,51	705,75	0
11.07.2022	705,75	11 555,59	-57,21	3 120,01	13,27	3 133,28	-11,91	636,64	0
12.07.2022	636,64	11 542,26	13,33	3 116,41	12,05	3 128,46	4,82	654,79	0
13.07.2022	654,79	12 363,20	-820,94	3 338,06	11,62	3 349,68	-221,22	-387,37	387,37
14.07.2022	0,00	11 977,13	386,07	3 233,83	10,01	3 243,83	105,85	491,92	0
15.07.2022	491,92	11 869,59	107,54	3 204,79	8,68	3 213,46	30,37	629,83	0
18.07.2022	629,83	11 904,91	-35,32	3 214,33	4,97	3 219,30	-5,83	588,68	0
19.07.2022	588,68	11 963,36	-58,45	3 230,11	3,75	3 233,85	-14,56	515,67	0
20.07.2022	515,67	12 018,41	-55,05	3 244,97	2,51	3 247,48	-13,63	446,99	0
21.07.2022	446,99	12 771,18	752,77	3 448,22	1,33	3 449,55	-202,07	-507,85	507,85
21.07.2022 күннің соңында	0,00	13 415,61							

2 Тарап шотының қозғалысы (KZT-мен)

Күн	Күннің басындағы бос қалдық	Келісімшарт бағасы	Түрл.маржа	Бастапқы маржа	Пайыздық тәуекел	КҚ	Бастапқы маржаның мәнін өзгерту	Маржа шотындағы бос қалдық	Маржин-коллды толықтыру
08.07.2022 09:00 ақша салды	3 500								
08.07.2022 11:30 сатып алды	3 500	11 825,51		-					
08.07.2022	307,11	11 498,38	-327,13	3 104,56	9,65	3 114,22	78,67	58,65	0
11.07.2022	58,65	11 555,59	57,21	3 120,01	7,62	3 127,63	-13,42	102,45	0
12.07.2022	102,45	11 542,26	-13,33	3 116,41	6,92	3 123,33	4,30	93,42	0
13.07.2022	93,42	12 363,20	820,94	3 338,06	6,67	3 344,74	-221,40	692,95	0
14.07.2022	692,95	11 977,13	-386,07	3 233,83	5,75	3 239,57	105,17	412,05	0
15.07.2022	412,05	11 869,59	-107,54	3 204,79	4,98	3 209,77	29,80	334,31	0
18.07.2022	334,31	11 904,91	35,32	3 214,33	2,86	3 217,18	-7,41	362,22	0
19.07.2022	362,22	11 963,36	58,45	3 230,11	2,15	3 232,26	-15,08	405,59	0
20.07.2022	405,59	12 018,41	55,05	3 244,97	1,44	3 246,41	-14,15	446,49	0
21.07.2022	446,49	12 771,18	752,77	3 448,22	0,77	3 448,98	-202,57	996,69	0
21.07.2022 күннің соңында	996,69	13 415,61							

Біздің мысалда ұзын позицияны ұстанған Инвестор маржин-колл толтыру қажет жағдайға тап болмайды, оның шотындағы бос қалдық теріс болмайды.

Осылайша, ол 3 104,56-дан 3 448,22 теңгеге дейінгі диапазондағы кепілдік қамтамасыз ету сомасын қолдай отырып, яғни базалық активті сатып алуға және ұстап қалуға талап етілетін соманың шамамен 30 % пайдалана отырып, 1 590,10 теңге сомасында кіріс алады (ашылу күніндегі келісімшарт бағасы мен экспирация күніндегі есептік баға арасындағы айырма).

Фьючерстік сауда-саттыққа байланысты тәуекелдер

Фьючерстік сауда-саттықтың негізгі тәуекелі – бұл левереджбен сауда жасау. Сондықтан, кейбір жағдайларда ықтимал шығындардың мөлшері ештеңемен шектелмеуі мүмкін.

Бұл жағдайда левередж пайдаланудың мәні – оны сатып алу үшін фьючерс құнының толық сомасы қажет емес.

Позицияның ашылуын қамтамасыз ету үшін шотта кепілдік мөлшерінде қаражаттың болуы жеткілікті.

Мысалы, 2022 жылдың 11 шілдесінде HSBK-тің 100 жай акциясы бар бір фьючерстік келісімшартты сатып алу үшін Сізге оның құнының 24 % аудару қажет, бұл Сізге 1-ден 5-ке дейін левереджбен жайғасым алуға мүмкіндік береді.

Егер Сіздің стратегияңыз дұрыс болса, Сіз аз қаражатты пайдалана отырып, сол акцияларды тікелей сатып алудан гөрі көбірек ақша таба аласыз.

Сонымен қатар, қосымша шығындарсыз бағаның уақытша төмендеуін күтуге болатын акцияларды сатып алудан айырмашылығы, мерзімді келісімшарттар бойынша түрлендірілмелі маржа күн сайын қайта есептеледі және баға төмендеген жағдайда қажетті сома есептен шығарылады.

Егер Сіздің шотыңызда пайда болған маржин-колл жабуға ақша жеткіліксіз болса, жайғасым мәжбүрлі түрде жабылуы мүмкін.

Нарық инвесторға қарсы болған жағдайда жайғасымды ұстауды жалғастыру үшін шотты маржин-коллдар сомасына үнемі толықтырып отыру керек немесе оларды жабу үшін шотта жеткілікті қаражат қоры болуы керек.

Егер позицияны одан әрі ұстап тұру мүмкін болмаса, онда шығын бастапқы инвестициялардан едәуір асып кетуі мүмкін және левередж мөлшері неғұрлым үлкен болса, мұндай әсер соғұрлым күшті болады.

Туынды қаржы құралдарына инвестор үшін тағы бір қауіп факторы нарық жағдайының күрт өзгеру ықтималдығы болып табылады.

Бұл жағдайда Биржа кепілдік қамтамасыз ету мөлшерлемелерін көтере алады, яғни оның мөлшері ашық жайғасымдар бойынша өзгереді.

Бұл жағдайда маржин-колл да пайда болады, оны жайғасымды мәжбүрлеп жабуға жол бермеу үшін уақтылы толтыру қажет.

Фьючерстер неғұрлым күрделі қаржы құралы болса да, кез-келген инвестиция белгілі бір тәуекелдермен байланысты екенін түсіну маңызды.

Сондықтан тәуекелдерді сауатты бағалау және басқару Сізге KASE-де фьючерстік құралдарды тиімді пайдалануға және пайда табуға көмектеседі!

Фьючерстер нарығын реттеу

Фьючерстер жататын туынды қаржы құралдарымен қор биржасындағы мәмілелер бағалы қағаздар нарығын реттеуші – ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі тарапынан реттеу объектісі болып табылады.

Реттеу аясында Агенттік келесі функцияларды орындайды:

- ▶ бағалы қағаздар нарығында кәсіби қызметті жүзеге асыру шарттары мен тәртібін, оның ішінде оларды лицензиялау тәртібін белгілейді
- ▶ туынды қаржы құралдарымен мәмілелер жасау шарттары мен тәртібіне және осы мәмілелерді есепке алуға қойылатын талаптарды белгілейді
- ▶ қаржы қызметтерін тұтынушылардың мүдделерін қорғау, бағалы қағаздар нарығы субъектілерінің қызметі туралы тұтынушылар үшін ақпараттың толықтығы мен қолжетімділігі жөнінде шаралар қабылдайды
- ▶ Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де функциялар

Қорытынды

Құрметті оқырман!

Сіз фьючерстердің не екенін және олармен инвестициялау тәуекелдерін қалай азайтуға болатынын білдіңіз.

KASE инвестициялау бойынша, оның ішінде фьючерстерге және мерзімді нарықтың басқа да құралдарына Сіздің мүмкіндіктеріңізді кеңейтуге ұмтылады.

Біз Сіздің KASE өнімдеріне деген қызығушылығыңызды көруге қуанышты боламыз, сұрақтарыңыз бен тілектеріңізге жауап беруге, сондай-ақ оқуыңызды жалғастыруға дайынбыз.

KASE үнемі оқыту іс-шараларын өткізеді, сондықтан біздің сайттағы және әлеуметтік желілердегі хабарландыруларды қадағалаңыз!

Жауапкершілікті шектеу

"Қазақстан қор биржасы" АҚ назар аударады:

1. Бұл брошюра ұйымдасқан бағалы қағаздар нарығында операциялар мен мәмілелер жасауға арналған толық нұсқаулық болып табылмайды және бағалы қағаздардың ұйымдық нарығында операциялар жүргізу және мәмілелер жасасу процесінде әлеуетті инвестор тап болуы мүмкін барлық аспектілер мен нюанстарды қамтымайды.
2. Осы брошюрада қамтылған ақпаратты брошюраның оқырмандары және өзге тұлғалар қандай да бір қаржы құралдарын сатып алу немесе сату жөніндегі ұсыныс ретінде бағалай алмайды және бағаламауы тиіс.
3. Биржа да, оның кез келген қызметкері де осы брошюрадағы ақпаратты пайдалану нәтижесінде немесе оған байланысты туындаған кез келген тікелей немесе жанама залалдар (залалдар) үшін жауап бермейді.
4. Биржа брошюрада келтірілген мәліметтерді немесе ақпаратты үнемі жаңартып отыру немесе қайта қарау жөніндегі міндеттемелерді өзіне қабылдамайды, сондай-ақ бағалы қағаздар нарығы мәселелері бойынша Қазақстан Республикасының заңнамасындағы немесе Биржаның ішкі құжаттарында баяндалған ережелер мен талаптардағы өзгерістер туралы біреуді хабардар ету міндеттемелерін өзіне қабылдамайды.

БАЙЛАНЫС

- www.kase.kz
- Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Байзақов көш., 280, "Almaty Towers" КФК солтүстік мұнарасы, 8-ші қабат
- +7 (727) 237 5300 (негізгі)
- +7 (727) 237 5320 (Эмитенттермен және инвесторлармен жұмыс департаменті)
- info@kase.kz (негізгі)
- customers@kase.kz (Эмитенттермен және инвесторлармен жұмыс департаменті)

KASE ӘЛЕУМЕТТІК ЖЕЛІЛЕРДЕ

- @Kazakhstan Stock Exchange
- @kase.kz
- @Kazakhstan Stock Exchange
- @KASEofficial
- Қазақстан қор биржасы (KASE)

KASE

www.kase.kz